

Ljubomir Durković Jakšić

EKSLIBRIS MIHAJLA PUPINA

O ekslibrisu kod Srba malo je interesovanje. Ja sam svoju zbirku poklonio 1973. godine Narodnoj biblioteci, prilikom njenog useljavanja u novu kuću, sa željom da ona tu zbirku popunjava i da ljubitelji knjige i umetnici grafike srpski ekslibris proučavaju. Osim toga, pisao sam i o srpskom ekslibrisu, naročito o prvim primercima (Dr Ljubomir Durković Jakšić, *Istorija srpskih biblioteka 1801–1850*, Beograd, 1963, 179, 182–183; isti, *Prilog proučavanju ekslibrisa kod Srba*, Zbornik Muzeja primenjene umetnosti (Beograd) 1974, 75–84; isti, *Ekslibris Marka Servijskog*, Bibliotekar (Beograd) 1974, 59–63; isti, *Orfelinova biblioteka*, Bibliotekar (Beograd) 1976, 435–438). Sada tome mogu dodati i opis lepog ekslibrisa Mihajla Pupina.

Pupin je celog veka bio vezan za svoj zavičaj i svoju otadžbinu, čiji je, jedno vreme, bio konzul u Njujorku. Radom i novčano pomagao je Srbe u Americi, njihovu crkvu i udruženja. O tome ima građe i u Patrijaršiji,

Поклон
Географског Удружења
Музејског Пупина
New York City. — 1932.

u dosijeu »Srpska crkva u Americi«. On je pomagao srpske oslobodilačke ratove od 1912. do 1918. godine. Na kraju, 1928. godine, osnovao je Fond Mihajla Pupina sa ciljem da se posle njegove smrti iz prihoda od zadužbinske imovine pomaže Srpska crkveno-školska opština u selu Idvoru, njegovom rodnom mestu, Srpsko privredno društvo »Privrednik« u Beogradu, da se daju stipendije đacima iz Vojvodine koji će se školovati u poljoprivrednoj struci, i »nagrade za vanredne uspehe u poljoprivredi u pokrajinama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«, s nazivom »Pupinove nagrade, a bližnjim rođacima pomoć u toku dve godine. Upravu ovom zadužbinom poverio je Srpskom privrednom sruštvu »Privrednik« u Beogradu (Arhiv Srbije, Izdvojeni dokumenti, broj 50. – Pupinov testament).

Rodoljubivi Pupin nije zaboravio ni Beogradski univerzitet i njegovu biblioteku, otvorenu 1926. On je poslao na poklon jedan broj vrlo retkih naučnih dela, od kojih su neka izdata u malom broju primeraka. Na tim knjigama su nalepljeni njegovi ekslibrisi. Knjige koje su date Beogradskom univerzitetu imaju ekslibris s posvetom ispisanom rukom Pupinovom: »Poklon Beogradskom univerzitetu. Mihajlo Pupin. New York City, 1932«, a na ekslibrisima knjiga koje su upućene na adresu Univerzitetske biblioteke posvete su ispisanе ćirilicom na mašini: »Poklon Univerzitet-skoj biblioteci. Mihajlo Pupin, Nju Jork, 1933.«.

Ekslibris je vel. 6.3 x 10 cm. U oba slučaja ilustracija ekslibrisa je ista i velika je u prečniku 4.9 cm. Na njoj je prikazan banatski čobanin sa čobanskim štapom i frulom, na kojoj svira u mesečevoj noći. Tako je Pupin i ovim ekslibrisom nalepljenim na naučnim knjigama, pred svoju smrt, koja ga je zadesila 12. marta 1935, ukazao na svoj put od čobanina do naučnika.

*GODIŠNJAK BIBLIOTEKE MATICE SRPSKE za 1978, II,
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad, 1980, str. 66-67.*

EKSLIBRIS LETOPIS 20, oktobar 2007, str. 21